

Plusnorm: een plus of een min?

Introductie Plusnorm zorgt voor wrevel in de markt

Met de Plusnorm hebben KNVB, NOC*NSF en ISA Sport de kwaliteitsnorm voor kunstgrasvelden flink opgekrikt. Een half jaar na dato blijkt de ene kunstgrasleverancier sneller aan deze topkwaliteitsnorm te voldoen dan de andere en dat zorgt voor de nodige onderlinge wrijving en wantrouwen.

Auteur: Karlijn Raats

Er klinkt gemor in de kunstgrasmarkt. Het heeft er een beetje de schijn van dat er één kindje in de klas moeiteloos tien haalt en dat klasgenootjes wantrouwend de gelederen sluiten voor deze uitbinker. Hyperbool van jaloezie door de middelmaat, of is er écht iets niet in de haak rond dat zondagskindje? We praten in de kunstgrasbranche immers niet over beloningsstickertjes, poëzieplaatjes en een klas omhoog, maar over het opsnoepen van marktaandeel, om nog maar te zwijgen over de grove geldbedragen die daarmee gemoeid zijn. Dus alles kan, zullen we maar zeggen.

"Oranjewoud claimt dat het ruim op tijd is begonnen met innoveren"

Het duurt minimaal een jaar om als Erkende en Gecertificeerde constructie op de Sportvloerenlijst te komen. Maar wie de sportvloerenlijst erop naslaat, valt op dat Oranjewoud een half jaar na invoer van de Plusnorm ruim aan kop gaat met het aantal Plusklasse-erkende en -gecertificeerde systemen. Oranjewoud claimt dat het ruim op tijd is begonnen met innoveren en dat zijn systemen al zodanig goed waren dat ze prematuur voldeden aan de Plusnorm; inmiddels staan meerdere partijen vooraan om dat aan de kaak te stellen. Om nuances over de aard van de wrijving niet verloren te laten gaan, laat Fieldmanager verschil-

lende marktpartijen aan het woord over de vraag wat er aan de hand is.

Minder concurrentiewerking

Twee vragen circuleren: is de Plusnorm te snel gekomen? En: kan een kunstgrasveldleverancier al zo snel Plusnorm-levensvatbare velden hebben? Patrick Balemans, beleidsmedewerker accommodatiezaken en per 1 maart 2009 in dienst van de KNVB legt uit waardoor de tweede kunstgrasnorm tot stand kwam: "De kunstgrasontwikkelingen voor voetbalvelden maken het wenselijk en noodzakelijk om de verschillen in sportfunctionele eigenschappen van de kunstgrasconstructies op de markt in kwaliteitsklassen onder te brengen. Hierdoor kan de opdrachtgever een gerichte keuze maken voor een kunstgrasconstructie die sporttechnisch beter presteert. Daarnaast was er behoefte om kunstgras aan een zwaardere duurzaamheidstest te onderwerpen. Hierdoor hebben KNVB, NOC*NSF en ISA Sport een tweede kunstgrasnorm ontwikkeld. Deze nieuwe norm vertoont inhoudelijk grote overeenkomsten met de FIFA Two Star-norm."

Gosewin Bos van Oranjewoud claimt dat er meer officiële participatie was door marktpartijen bij de totstandkoming van de Plusnorm en impliceert hiermee dat leveranciers door de tamtam al ruim van tevoren wisten over de aantredende Plusnorm: "Het zijn de KNVB én de voltallige Werkgroep 6 die de KNVB Plusnorm al vanaf eind 2006/voorjaar 2007 hebben aangekondigd én

Patrick Balemans: "De kunstgrasontwikkelingen voor voetbalvelden maken het wenselijk en noodzakelijk om de verschillen in sportfunctionele eigenschappen van de kunstgrasconstructies op de markt in kwaliteitsklassen onder te brengen. Mede hierdoor is de Plusnorm ontstaan."

de inhoud ervan zelf hebben bepaald. NOC*NSF en ISA zijn tevens Werkgroep 6-deelnemers (en dus medebepalers). Dus ik ben het niet eens dat de Plusnorm door KNVB, NOC*NSF en ISA is gemaakt. Iedereen, ook heel Werkgroep 6, zat aan tafel en heeft meebepaald."

Maar is de tweede norm te snel gekomen? En heeft het enorme verschil tussen de verschillende partijen op de Sportvloerenlijst misschien te maken door een verschil in liquide middelen? De kleinere partijen kunnen het zich wellicht niet veroorloven om om de haverklap grof geld te betalen voor allerhande ISA-onderzoeken. Bij aanbestedingen voor een kunstgrasveld volgens Plusnorm vallen zij daardoor buiten de boot. Dit lijkt niet alleen ongunstig voor de kleine aannemers, maar ook voor gemeentes. Hoe minder inschrijvers, hoe minder concurrentiewerking, hoe hoger de prijs blijft.

Erik Van Swinderen van ISA Sport: "Het klopt natuurlijk wel dat je financiële mogelijkheden moet hebben voor nieuwe ontwikkelingen. Maar op de lijst voor de Plusnorm staan naast enkele grotere partijen ook partijen die minder velden aanleggen." Was het marktspelers ruim van tevoren bekend dat de Plusnorm eraan zat te komen, zoals Bos van Oranjewoud aangeeft?

"De leden van de normeringscommissie zijn een brede vertegenwoordiging uit de markt. In principe had iedereen zo'n twee jaar geleden wel kun-

nen weten dat de Plusnorm eraan zat te komen", aldus Van Swinderen.

"Iedereen had zo'n twee jaar geleden wel kunnen weten dat de Plusnorm eraan zat te komen"

Te vroeg

Kleinere partijen hebben dus kennelijk voldoende kans gehad om hun geld op zak te houden om het op het juiste moment in te kunnen zetten op de Plusnorm-onderzoeken. Of, in het geval van AAsportsystems, hadden ze een ander moment moeten kiezen om de markt in te stappen, een paar jaar eerder dan wel recentelijk, om op deze laatste ontwikkelingstrein mee te kunnen springen.

Nieuwkomer in de markt AASportSystems vond de Plusnorm desalniettemin wat te snel komen. Adrie Markusse van AAsportsystems: "Natuurlijk was het noodzakelijk dat er eindelijk eens iets aan de voetbalsystemen ging veranderen. Maar daar was de markt al lang mee bezig. Ik geloof dat de systemen die vanaf 2008 in de standaardklasse met 12.200 cycli bekend waren zeker zo goed zijn als de nu gepresenteerde Plusnorm-systemen. Ik zie het dan ook als gemiste kans voor de KNVB, ISA-Sport en de marktpartijen om de sportvloerenlijst direct op te schonen. Dat betekent het verwijderen van alle voetbalsystemen vanaf pakweg 2007 en ouder. Wat nu gebeurt, is dat de Plusnorm-systemen die nu als erkend en gecertificeerd op de Sportvloerenlijst staan, in principe Standaard Klasse-systemen zijn die in 2008 gepresteerd hebben in de Plusnorm. Ook wij hebben die systemen, maar omdat we net begonnen zijn, kan het nog niet als erkend en gecertificeerd op de Sportvloerenlijst."

Niet alleen komt de norm in de ogen van Markusse te vroeg, ook is hij inhoudelijk geen voorstander van de eisen die de Plusnorm stelt: "Volgens mij voldoen de Plus Klasse-systemen binnen twee jaar niet meer aan de Plusnorm op balrol. De bewijzen zijn er nu al, ik weet erkende en gecertificeerde Plusnorm-velden te liggen die nu al over de balrolnorm gaan, dus waar hebben we het over? Vergeet niet dat de vezel een belangrijk onderdeel uitmaakt van een systeem, de nu erkende en gecertificeerde systemen zijn nog steeds gemaakt met vezels zoals ze al jaren geproduceerd worden, misschien een beetje

dikker, een ander vormpje, maar meer is er niet veranderd. Die ontwikkeling van betere vezels zal toch echt bij de garendproducenten vandaan moeten komen en niet van de installateurs."

Een jaar

Nu nog de vraag hoe het kan dat Oranjewoud al zoveel systemen door de keuring heeft. Gosewin Bos van Oranjewoud verklaart hierover: "Ik ben al sinds 2007 bezig met de ontwikkeling van onze KNVB Plus-systemen en kon ten tijde van de invoering al meteen drie systemen naar voren schuiven die aan de Plusnorm voldeden. Vanaf het vroege voorjaar van 2007 werden contouren van de Plusnorm bekend en is gezamenlijk afgesproken om 1,5 jaar de tijd te nemen om iedereen zijn/haar testen te laten doen. Dus invoering op 1 september 2008, want iedereen voorspelde dat het 'druk zou worden' bij de testinstutten. Wij zijn direct onderzoeken gestart bij ISA. Iedereen had dezelfde informatie en had dit ook kunnen doen..."

Theo Ceelen van CSC Ceelen Sport: "Wat CSC vooral en ook onaangenaam verrast heeft, is

Adrie Markusse: "Voor de opdrachtgevers en haar adviseurs is er door de branche weer een mistgordijn opgetrokken die de schijn heeft van een beter systeem en dat is voor onze branche na de hele discussie over TPE en SBR een hele slechte zaak."

Gertjan de Vet: "Deze procedure stelt ons direct op achterstand zodra opdrachtgevers constructies vragen met de status Erkend & Gecertificeerd."

"Alles wat je niet kunt meten, is fraudegevoelig en snel wat rubber bijgooien kan zo gebeurd zijn"

dat de KNVB en Werkgroep 6 de karakterisering na 12.200 cycli vlak voor de invoering van de Plusnorm heeft losgekoppeld van normering en certificering. Karakterisering wordt dus nog wel gemeten door ISA Sport, maar de grens van 12.200 cycli is niet meer zo belangrijk voor de Plusnorm. CSC maakte uit de vele overleggen op dat een product pas op de Pluslijst komt als het ook na 12.200 cycli voldoet aan minimaal de Standaardnorm of eventueel de Plusnorm. Een veld op de Pluslijst krijgen is niet zo moeilijk, maar deze na 12.200 cycli er nog op hebben, dát is de uitdaging. Oranjewoud wist kennelijk al eerder af van deze loskoppeling." Hoe konden zij dat weten? "Door goed te netwerken, bij alle bijeenkomsten aanwezig te zijn en slim in te spelen op mogelijke ontwikkelingen. Als je een groot bedrijf bent, heb je die capaciteit in huis. Op die manier horen wij ook wel eens wat eerder dan de rest van de marktpartijen. Het voordeel dat het hen heeft opgeleverd is overigens gering, want alleen maak je geen markt in Nederland."

CSC heeft inmiddels ook een systeem Erkend en Gecertificeerd volgens Plusnorm. Ceelen: "Zodra we achter deze loskoppeling kwamen, zijn we keihard gaan werken om ook ons systeem snel op de Pluslijst te krijgen en dat is gelukkig gelukt. Wij zijn overigens van mening dat als de 12.200 cycli niet volledig gekoppeld wordt aan de plusnorm, dat de meerwaarde van de plusnorm in deze vorm zeer gering is."

Ceelen: "Wij vinden dat elk wedstrijdveld (hoofd-veld) minimaal aan de eisen van de Plusnorm zou moeten voldoen en dat de karakterisering na 12.200 cycli minimaal op de Standaardnorm moet uitkomen. Wellicht moet hier dan wel de Plus-Plusnorm voor komen. De huidige Plusnorm na 12.200 cycli zal naar onze mening geen lang leven beschoren zijn." Markusse: "Ik vind het ronduit schandalig dat een nieuw ingevoerd systeem al onmiddellijk als Erkend en Gecertificeerd op de Sportvloerenlijst kan staan. In Nederland moeten alle nieuwe systemen, dus ook normen, zich minimaal een jaar in de praktijk bewijzen voordat zij als erkend en gecertificeerd op de Sportvloerenlijst kunnen. Een gemiste kans van de KNVB en ISA-Sport om een nieuwe norm op een eerlijke manier, waarbij ieder bedrijf dus minimaal een jaar de kans moet krijgen om een veld in de Plus Klasse-norm te laten onderzoeken en te bouwen. Voor ons als klein bedrijf is dit

weldegelijk een groot nadeel. Voor de opdrachtgevers en haar adviseurs is er door de branche weer een mistgordijn opgetrokken die de schijn heeft van een beter systeem en dat is voor onze branche na de hele discussie over TPE en SBR een hele slechte zaak. De opdrachtgever weet echt niet meer waar hij aan toe is, denkt met een Plus Klasse dus het beste te hebben, terwijl we feitelijk maar praten over op dit moment maximaal drie systemen die door verschillende partijen worden verkocht."

Vlijtige leerlingen

Had Oranjewoud echter niet gewoon goed vooruit gewerkt? Balemans beaamt namens de KNVB de eerdere uitspraak van Van Swinderen van ISA Sport: 'De leden van de normeringscommissie zijn een brede vertegenwoordiging uit de markt. In principe had iedereen zo'n twee jaar geleden wel kunnen weten dat de Plusnorm eraan zat te komen.' Vlijtige leerlingen werken graag vooruit. Daarmee onderscheiden ze zich. Gertjan de Vet van Nootenboom Sport bv: "Wij zijn het niet eens met deze gang van zaken. Per 1 september 2008 is de nieuwe norm ingevoerd om een kwaliteitsimpuls te geven aan de kunstgrassystemen voor voetbal. Nu zien wij bestaande systemen die voldeden aan de oude norm binnen mum van tijd gewijzigd in Plus Klasse met de status Erkend

Theo Ceelen: "Alleen maak je geen markt in Nederland."

Gosewin Bos: "De proactieve houding van ons en enkele anderen wordt daarmee helaas niet omgezet in waardering. Zelfs niet door opdrachtgevers. Een gemiste kans voor de branche na twee jaar voorbereiding."

"Schandalig dat een nieuw ingevoerd systeem al onmiddellijk als Erkend en Gecertificeerd op de Sportvloerenlijst kan staan"

& Gecertificeerd. Dit kan toch niet! De velden van Oranjewoud of Arcadis bijvoorbeeld zouden al aan de Plus Klasse hebben voldaan op het moment dat ze nog aan de oude norm werden getoetst. Maar dat is niet na te gaan. Wanneer een nieuwe norm van kracht wordt, dient men zich ook te houden aan de geldende procedures. Nootenboom Sport heeft een nieuwe constructie in de markt gebracht die geheel voldoet aan de Plus Klasse, maar die is nog in Onderzoek. Deze procedure stelt ons direct op achterstand zodra opdrachtgevers constructies vragen met de status Erkend & Gecertificeerd."

Bos van Oranjewoud wil op het geheel nog reageren: "Er is nu gepiep in de markt. Dat is jammer! Maar het meest teleurstellende vind ik dat dit alles er nu toe leidt dat opdrachtgevers en adviseurs massaal de Plusnorm niet willen invoe-

ren en alles bij het oude laten. 'Het aanbod van systemen is mogelijk nog te gering' is het argument. De proactieve houding van ons en enkele anderen wordt daarmee helaas niet omgezet in waardering. Zelfs niet door opdrachtgevers. Een gemiste kans voor de branche na twee jaar voorbereiding."

Belangen

De onderzoeksfase bij ISA Sport voor de snel opvolgende Plusnorm zet dus verschillende partijen op achterstand bij opdrachtgevers die kennelijk gretig aanbesteden op Plusnorm-niveau. Doordat sommige partijen bestaande constructies hebben aangemeld voor de Plusnormering, waarop ze erkenning en certificering hebben gekregen, hebben ze de wachtkamer kunnen vermijden. Dit geeft hen een voorsprong. De regel 'een veld moet eerst een jaar liggen' is daarbij geenszins overschreden, daar valt niets aan af te dingen. Het is enerzijds echter de vraag of het eerlijker is om bij een nieuwe normering iedereen op hetzelfde moment in de startblokken te zetten door eerst te wachten tot iedereen financieel en organisatorisch mee kan en door als ISA Sport zijnde een vastgestelde tijdsspanne aan te houden waarin aanmeldingen van constructies voor onderzoek en de tests zelf gebeuren, zodat de certificeringen min of meer gelijktijdig zijn. Daarmee verschaf je gelijke kansen. Anderzijds leven we in een vrije marktwerking, waarin kwaliteitsnormen ad hoc aangepast kunnen worden aan de wensen van de klant. Daarna is het *survival of the fittest*: als een veld toevallig al een jaar ligt en door goede marktanticipatie écht voldoet aan toekomstige normen, is het kleinzerig en bovendien *killing* om vooruitdenken te belonen met een terugzetting tot op het niveau van de 'volgers'. Maar dit is allemaal niet interessant. Waar wel muziek inzit, is het argument dat het moeilijk is na te gaan of de bestaande velden inderdaad al voldeden aan de Plusnorm. Alles wat je niet (meer) kunt nagaan of meten, is fraudegevoelig. Snel een beetje rubber bijgooien kan zo gebeurd zijn. Uitblinkers in je klas naar beneden halen doet zielig aan, maar kritisch zijn is heel begrijpelijk als je praat over belangen zoals die spelen in de kunstgrasbranche.

Erik van Swinderen: "De leden van de normeringscommissie zijn een brede vertegenwoordiging uit de markt. In principe had iedereen zo'n twee jaar geleden wel kunnen weten dat de Plusnorm eraan zat te komen."